

Nieuwsbrief EHRC Updates 2024-8

Nummer 8, 2024

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0418JUD003243919 18-04-2024

Leroy e.a. t. Frankrijk, EHRM 18 april 2024, nrs. 32439/19 en 2 andere

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD004051915 16-04-2024

Borislav Tonchev t. Bulgarije, EHRM 16 april 2024, nr. 40519/15

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD002415922 16-04-2024

Guðmundur Gunnarsson and Magnús David Norðdahl t. IJsland, EHRM 16 april 2024, nrs. 24159/22 en 25751/22

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD00500920 16-04-2024

Huci t. Roemenië, EHRM 16 april 2024, nr. 55009/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD004066916 16-04-2024

Nina Dimitrova t. Bulgarije, EHRM 16 april 2024, nr. 40669/16

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0411JUD008124917 11-04-2024

Allouche t. Frankrijk, EHRM 11 april 2024, nr. 81249/17

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0411JUD001817917 11-04-2024

Karter t. Oekraïne, EHRM 11 april 2024, nr. 18179/17

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0904JUD001247120 09-04-2024

E.L. t. Litouwen, EHRM 9 april 2024, nr. 12471/20

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2024:0904JUD0039611/18 09-04-2024

Georgië t. Rusland (IV), EHRM 9 april 2024, nr. 39611/18

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

[ECLI:CE:ECHR:2024:0409JUD001912421](#) 09-04-2024

Matthews en Johnson t. Roemenië, EHRM 9 april 2024, nrs. 19124/21 en 20085/21

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2024:0409JUD001986621](#) 09-04-2024

Sarac t. Denemarken, EHRM 9 april 2024, nr. 19866/21

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2024:0326DEC007508817](#) 26-03-2024

Energyworks Cartagena S.L. t. Spanje, EHRM 26 maart 2024 (ontv.besl.), nr. 75088/17

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2024:0319DEC001217422](#) 19-03-2024

Kirkorov t. Litouwen, EHRM 19 maart 2024 (ontv.besl.), nr. 12174/22

Hof van Justitie van de Europese Unie

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:334](#) 18-04-2024

Minister for Justice (Clause discrétionnaire – Recours), HvJ EU 18 april 2024, zaak C-359/22

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:339](#) 18-04-2024

Préfet du Gers en Institut national de la statistique en des études économiques II, HvJ EU 18 april 2024, zaak C-716/22

Annotatie

[Cherrier t. Frankrijk \(EHRM, 18843/20\) - Odièvre tegen Frankrijk 2.o: hebben volwassen kinderen recht op afstammingskennis?](#)

M.J. Vonk

Annotatie

[Vlahović t. Montenegro \(EHRM, 62444/10\) – Schrapping rol opgeheven, eenzijdige verklaring opgedoekt en individuele maatregelen opgelegd](#)

L. Glas

ANNOTATIE

Cherrier t. Frankrijk (EHRM, 18843/20) - Odièvre tegen Frankrijk 2.0: hebben volwassen kinderen recht op afstammingskennis?**M.J. Vonk**

1. Op 3 januari 2024 beantwoordde het EHRM de vraag of diens uitspraak in *Odièvre t. Frankrijk* van 13 februari 2003 nog steeds staat of dat ontwikkelingen in de afgelopen 20 jaar op het gebied van het recht op afstammingskennis tot een andere afweging van de belangen van moeder en kind nopen. Het EHRM vindt van niet, maar daar valt mijns inziens wel het een en ander tegen in te brengen. Deze noot bespreekt eerst wat er aan het arrest voorafging (randnrs. 2-5), vervolgens wat het EVRM heeft besloten (randnrs. 6-9) en sluit af met de vraag hoe het nou zit met de rechten van volwassen kinderen in dit soort zaken (randnrs. 10-18).

Wat eraan voorafging

2. Mevrouw Cherrier is geboren in 1952 en werd na de geboorte door haar moeder afgestaan. Enkele maanden later is ze geadopteerd. Na het overlijden van haar beide adoptiefouders, komt mevrouw Cherrier er in 2008 achter dat ze als baby is geadopteerd. Ze is dan halverwege de 50. Ze neemt contact op met het CNAOP^[1] omdat ze wil weten waarom ze is afgestaan en wie haar biologische moeder en vader zijn. Verder heeft ze ook vragen over de nationaliteit en de medische geschiedenis van haar moeder en over het bestaan van mogelijke biologische broers en zussen.

3. Het CNAOP verkrijgt informatie over de biologische moeder en vader van mevrouw Cherrier, waaronder de achternaam, de voornaam, plaats en datum van geboorte en een beschrijving van hun uiterlijk. Daarnaast krijgen ze ook beschikking over een afschrift van de beschikking waarbij de adoptie van mevrouw Cherrier is uitgesproken en informatie over de reden dat mevrouw Cherrier is afgestaan: de biologische moeder was verloofd en haar verloofde wilde alleen met haar trouwen als ze de baby af zou staan. Het CNAOP weet ook contact te leggen met de biologische moeder, maar deze wil haar identiteit niet prijs geven aan mevrouw Cherrier, ook niet na haar overlijden. Gezien het feit dat mevrouw Cherrier

inmiddels tegen de 60 is, zal de moeder op dat moment in de zeventig of tachtig zijn. Vervolgens blijkt dat ook de biologische vader – een man flink op leeftijd – zijn identiteit niet wil prijsgeven, nu niet en ook niet na zijn overlijden. Mevrouw Cherrier ontvangt een geanonimiseerd dossier over haar afstand en adoptie, maar geen informatie over de identiteit van haar moeder, haar vader of eventuele broers en zussen. Ze laat het er niet bij zitten. In de periode 2009 – 2012 vraag ze CNAOP meermaals om contact met haar moeder op te nemen met de vraag of ze haar identiteit wil prijsgeven. Uiteindelijk laat haar moeder weten dat ze met rust gelaten wil worden.

4. Mevrouw Cherrier legt haar zaak aan de rechter voor in Frankrijk. In de uitspraak van 30 september 2015 stelt het *Tribunal Administratif de Nouvelle-Calédonie* dat de mogelijkheid om anoniem te bevallen in Frankrijk niet in strijd is met artikel 8 EVRM omdat sinds de inwerkingtreding in 2002 van de *loi relative à l'accès aux origines des personnes adoptées et des pupilles de l'État*[2] (hierna: de wet van 2002) de mogelijkheid bestaat voor de moeder om een einde te maken aan haar anonimiteit op verzoek van het kind. Deze wet maakt een billijke afweging tussen de belangen van de betrokkenen (par. 12). Op 30 januari 2018 wijst *la cour administrative d'appel de Paris* het hoger beroep van mevrouw Cherrier op dezelfde gronden af. Vervolgens legt mevrouw Cherrier haar verzoek voor aan het Conseil d'État. Ze verwijst daarbij naar de *dissenting opinion* van 7 rechters bij *Odièvre t. Frankrijk*[3] en stelt dat er geen sprake is van een billijke afweging van belangen wanneer de moeder eenzijdig het verstrekken van gegevens over haar identiteit kan blokkeren. Daarnaast stelt ze dat zij zich in dezelfde situatie bevindt als de verzoeker in *Godelli t. Italie*[4] nu zij zich bij gebrek aan rechterlijke toetsing ook geconfronteerd ziet met een absolute en definitieve weigering tot toegang tot haar gegevens, zonder dat er sprake is geweest van een belangenafweging en zonder mogelijkheid van beroep (par. 14). In zijn uitspraak van 16 oktober 2019 concludeert het *Conseil d'Etat* dat de lagere rechter het recht juist heeft toegepast. Er is geen sprake van schending van artikel 8 EVRM nu mevrouw Cherrier de door CNAOP verzamelde geanonimiseerde gegevens over haar geboorte heeft ontvangen.

5. Sinds de wetswijziging van 2002 is driemaal zonder succes geprobeerd de huidige Franse regeling waarbij de moeder haar identiteit tot na haar dood geheim kan houden te wijzigen (2006, 2001, 2017). Een terugkerend element in deze voorstellen was dat een kind na het bereiken van de 18-jarige leeftijd de identiteit van de moeder zou kunnen achterhalen. Voor kinderen die zijn ontstaan uit gedoneerde ei- of zaadcellen is in 2022 wel een dergelijke regeling van kracht geworden, zij het dat er geen terugwerkende kracht aan deze wet is verbonden.[5]

Bij het EHRM

6. Bij het EHRM stelt mevrouw Cherrier dat de huidige Franse wet geen billijk evenwicht kent tussen de betrokken belangen, omdat haar belangen daarin ondergeschikt zijn aan die van de moeder. Haar volwassen leeftijd is geen reden om minder waarde toe te kennen aan haar belangen maar eerder een reden waarom haar belangen meer gewicht in de schaal moeten leggen (par. 46). De regering stelt dat er wel sprake is van een billijke afweging van belangen in de wet van 2002 en dat er geen reden is om af te wijken van *Odièvre*. Bovendien stelt de regering dat het essentiële verschil tussen de zaak *Godelli* en de onderhavige zaak ligt in het feit dat er in de zaak *Godelli* geen sprake was van een mogelijkheid tot een belangenafweging wat in de Franse wet wel het geval is (par. 47-49).

7. Het EHRM loopt de gebruikelijke riedel af die te vinden is in eerdere uitspraken over het recht op afstammingskennis: het recht om de biologische afstamming te kennen maakt deel uit van de eerbiediging van het privéleven, het gaat daarbij om een belang dat niet verdwijnt noch afneemt met de volwassenheid, maar eerder sterker wordt in de loop der jaren (par. 50). Vervolgens gaat het EHRM in de appreciatiemarge: die is volgens het EHRM ruim omdat het gaat om twee conflicterende rechten die voortvloeien uit het recht op bescherming van het privéleven en omdat het hier ook gaat om de bescherming en gezondheid van vrouwen (par. 68). Het feit dat Frankrijk een van de weinige landen is die op deze manier met de anonieme bevalling omgaat, maakt de marge wellicht iets smaller (par. 69).

8. Dan komt het EHRM bij de kernvraag: heeft Frankrijk de beoordelingsmarge overschreden met de belangenafweging zoals die in de wet van 2002 is vormgegeven? Bij de bespreking van dit onderdeel onderkent het EHRM zowel het belang van de moeder bij anonimiteit tijdens en na de bevalling en de gevolgen van de doorbreking hiervan, en de belangen van mevrouw Cherrier bij het verkrijgen van informatie over haar afstamming evenals de gevolgen van de afwijzing van dit verzoek. Op de vraag welke gevolgen de mogelijkheid van de moeder om ook na haar overlijden anoniem te blijven voor het antwoord op deze vraag heeft, kan het EHRM niet ingaan, omdat dit punt (helaas) niet is voorgelegd in de nationale procedure (par. 73).

9. Het EHRM oordeelt dat Frankrijk haar appreciatiemarge niet heeft overschreden en een billijke afweging heeft gemaakt tussen de belangen van beide partijen. Hiervoor zijn onder meer de volgende elementen van belang: mevrouw Cherrier heeft informatie gekregen over de vraag waarom zij is afgestaan, de CNAOP heeft contact opgenomen met de moeder en haar gevraagd of zij haar anonimiteit wil doorbreken, mevrouw Cherrier heeft haar klacht aan de nationale rechter voor kunnen leggen die heeft geoordeeld dat met het verstrekken van geanonimiseerde informatie over persoonlijke geschiedenis voldaan is aan de eisen van 8 EVRM. Ook wijst het EHRM op de rechtvaardiging van de Franse wetgever om het recht van het kind op afstammingskennis en het recht van de moeder om anoniem te bevallen en anoniem te blijven op deze manier tegen elkaar af te wegen (par. 77-80).

Gaat het hier om een zaak tussen twee volwassenen of een ouder en een kind?

10. In de zaak *Odièvre* concludeerde de meerderheid van de rechters dat het om een conflict tussen de belangen van twee volwassenen ging, het kind was immer een volwassen vrouw en geen minderjarige.[6] Wat voor consequenties dit heeft voor toepasselijkheid van bijvoorbeeld artikel 7 IVRK, wordt mij uit het arrest niet duidelijk, anders dan dat de belangen van beide partijen door het EHRM op gelijke hoogte worden gewogen.

11. De zeven rechters in de *joint dissenting opinion* bij *Odièvre* stellen juist dat het hier om een conflict gaat tussen het belang van het kind op afstammingskennis en het belang van de moeder bij geheimhouding van haar identiteit.[7] Door het vetorecht van de moeder, blijft het kind diens gehele leven verstoken van een onderdeel van diens identiteit (par. 7). Bovendien stellen ze dat het EHRM verwijst naar een gebrek aan consensus onder de lidstaten zonder te verwijzen naar overkoepelende internationale verdragen die een rol spelen in het bereiken van consensus over een billijke balans tussen de belangen van de verschillende partijen in dit soort kwesties, zoals het IVRK, het Haags Adoptieverdrag (par. 15 en 16).

12. Ditzelfde geldt 20 jaar later nog steeds. Het EHRM sluit aan bij de visie uit *Odièvre* dat het hier gaat om de belangen van twee volwassenen (par. 72). Er is geen sectie over toepasselijke internationale verdragen in het arrest opgenomen, maar slechts een summiere rechtsvergelijking die gebaseerd is op de rechtsvergelijkende paragrafen uit *Odièvre* en *Godelli* en een analyse van de Franse wetgever bij het wetsvoorstel inzake bio-ethiek uit 2019.[8] Uit deze paragraaf valt af te leiden dat een aantal landen de geheime bevalling kent, maar dat slechts in Frankrijk, Italië en Luxemburg, de moeder de mogelijkheid heeft om haar anonimiteit permanent te behouden (par. 39-41). In Nederland kennen wij ook een vorm van geheimhouding van de identiteit van de moeder rondom de bevalling ter bescherming van moeder en kind. Maar dit betekent geenszins dat de moeder anoniem is en dat haar identiteit voor het kind wordt afgeschermd.[9]

13. Wat ik onbegrijpelijk vind aan de manier waarop het EHRM deze zaken benadert is dat daarmee de visie van het VN-Kinderrechtencomité op de Franse wet uit 2002 buiten beeld blijft. Sinds de invoering van deze wet, heeft het comité meerdere malen zijn zorgen geuit over het vetorecht van de moeder. Zo schrijft het comité in de *Concluding Observations* van 2004: “The Committee takes note of the law adopted on 22 January 2002 related to the right to know one’s origins. However, the Committee remains concerned that the rights enumerated in article 7 of the Convention may not be fully respected by the State party and that the right to conceal the identity of the mother if she so wishes is not in conformity with the provisions of the Convention.”[10] In de *Concluding Observations* van 2009 staat het volgende: “The Committee also remains concerned that the mother, if she so wishes, can conceal her identity

and oppose the right of the child to know his or her origins, depriving the child of a part of his or her rights.”[11] In 2016 komt het comité hier weer op terug: “The Committee also recommends that the State party consider removing the requirement of the biological mother’s consent to reveal her identity and to increase its efforts to address the root causes leading parents to choose to use confidential birth”.[12] In de meest recente *Concluding Observations* besteedt het comité hier geen aandacht meer aan en is de aandacht van het comité verschoven naar kunstmatige voortplanting en het recht op afstammingskennis in die context.[13] Misschien heeft het comité de hoop opgegeven dat Frankrijk de wet uit 2002 nog zal aanpassen? Wie zal het zeggen. Duidelijk is wel dat zowel de Franse wet als deze uitspraak niet in lijn zijn met de rechten die voortvloeien uit artikel 7 IVRK. Tenzij men er natuurlijk vanuit gaat dat deze rechten alleen minderjarige kinderen betreffen. Gezien het feit dat de wet van 2002[14] alleen meerderjarigen een eigenstandig recht tot het doen van een verzoek tot informatie over de geboortemoeder toekent - als minderjarige kan dit alleen via een wettelijk vertegenwoordiger - kan vrijwel niemand zich als minderjarig kind op dit recht beroepen. Bovendien voorziet de wet uit 2002 niet in een andere belangenafweging voor minderjarigen en meerderjarigen.

14. De *dissenting opinion* van rechter Mourou-Vikström in *Cherrier* raakt hieraan. Niet zozeer door het IVRK in te roepen maar door te beargumenteren dat de verhouding tussen belangen van de moeder bij de mogelijkheid om anoniem te bevallen en van het kind om de identiteit van de moeder te achterhalen door de jaren heen verandert. Waar de eerste jaren na de geboorte het belang van de moeder zwaarder weegt dan het belang van het kind, raken beide belangen op een gegeven moment in balans (niet duidelijk is wanneer) waarna het belang van het kind bij afstammingskennis door de jaren heen zwaarder gaat wegen dan het belang van de moeder bij anonimiteit. Deze redenering is in lijn met de visie van het EHRM in *Jaggi* dat het belang van afstammingskennis met de jaren eerder toeneemt van afneemt, en zou mijns inziens tot een veel rechtvaardigere uitkomst hebben geleid.

15. Wat betreft de verhouding tussen het IVRK en de rechtspraak van het EHRM, wil ik nog wijzen op de conclusie van Fenton-Glynn in haar boek: *Children and the European Court of Human Rights* uit 2020.[15] Zij stelt na een grondige analyse te hebben gemaakt van de jurisprudentie van het EHRM dat blijkt dat het EHRM het IVRK heeft omarmt, maar dat “The use of the UNCRC standards is by no means universal, or systematic: there is no guarantee that the UNCRC will be mentioned, let alone followed by the Court. While the latter is understandable—even if not optimal—the former is not. The Court needs to strive for consistency in this area—the UNCRC must be integral to every decision concerning children. Whether or not it is followed, it cannot be ignored.” Het lijkt mij dat dit in de context van het recht op afstammingskennis ook voor volwassen kinderen geldt.

Prof. mr. M.J. (Machteld) Vonk, hoogleraar Internationaal en Europees Personen- en Familierecht

[1] Het CNAOP (*Conseil national pour l'accès aux origines personnelles*) <https://www.cnaop.gouv.fr/presentation-du-cnaop.html> is in 2002 opgericht en treedt op als intermediair tussen kind en geboortemoeder in dit soort zaken.

[2] LOI n° 2002-93 du 22 Janvier 2002 *relative a l'accès aux origines des personnes adoptées en des pupilles de l'État* <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000593077/>

[3] *Odièvre t. Frankrijk*, EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, ECLI:CE:ECHR:2003:0213JUD004232698%22%5D%7D" target="_blank">ECLI:CE:ECHR:2003:0213JUD004232698, Joint dissenting opinion of judges Wildhaber, sir Nicolas Bratza, Bonello, Loucaides, Cabral Barreto, Tulkens and Pellonpää.

[4] *Godelli t. Italië*, EHRM 25 september 2010, nr. 33783/09, ECLI:CE:ECHR:2012:0925JUD003378309%22%5D%7D" target="_blank">ECLI:CE:ECHR:2012:0925JUD003378309.

[5] LOI no 2021-117 du 2 aout 2011 *relative a la bioethique* <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043884384>, zie hierover ook de recente noot van E. Decorte bij *Gauvin-Fournis en Silliau t. Frankrijk*, EHRM 7 september 2023, nr. 1424/16 et 45728/17, <https://www.ehrc-updates.nl/commentaar/212651>

[6] "The two private interests with which the Court is confronted in the present case are not easily reconciled; moreover, they do not concern an adult and a child, but two adults, each endowed with her own free will." *Odièvre t. Frankrijk*, par. 44

[7] *Odièvre t. Frankrijk*, EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, ECLI:CE:ECHR:2003:0213JUD004232698%22%5D%7D" target="_blank">ECLI:CE:ECHR:2003:0213JUD004232698, Joint dissenting opinion of judges Wildhaber, sir Nicolas Bratza, Bonello, Loucaides, Cabral Barreto, Tulkens and Pellonpää.

[8] Zie hierover de eerder genoemde noot van E. Decorte bij *Gauvin-Fournis en Silliau t. Frankrijk*, EHRM 7 september 2023, nr. 1424/16 et 45728/17, <https://www.ehrc-updates.nl/commentaar/212651>

[9] Zie het Protocol Afstand ter adoptie uit 2019 van FIOM: https://fiom.nl/sites/fiom-nl/files/media/files/protocol-afstand-ter-adoptie-2019_o.pdf.

[10] CRC/C/15/Add.240 30 juni 2004 (2nd periodic report) France, par. 23.

[11] CRC/C/FRA/CO/4 22 juni 2009 (3rd and 4th periodic report) France, par. 43.

[12] CRC/C/FRA/CO/5 februari 2016 (5th periodic report) France, par. 33.

[13] CRC/C/FRA/CO/6-7, december 2023 (6th and 7th periodic report) France, par. 20(b).

[14] Zie artikel 147-2 lid 1 van het aan titel IV toegevoegde hoofdstuk VII van boek 1 van de *Code de l'action sociale et des familles*.

[15] Claire Fenton-Glynn, *Children and the European Court of Human Rights*, chapter 12.1 (online versie) Oxford University Press, Oxford, 2020.

ANNOTATIE

Vlahović t. Montenegro (EHRM, 62444/10) – Schrapping rol opgeheven, eenzijdige verklaring opgedoekt en individuele maatregelen opgelegd***L. Glas***

1. In de onderhavige uitspraak zet het EHRM twee uitzonderlijke stappen: het plaatst een klacht terug op de rol nadat het de klacht eerder van de rol had geschrapt op basis van een eenzijdige verklaring en het suggereert redelijk specifieke tenuitvoerleggingsmaatregelen onder art. 46 EVRM. Deze annotatie gaat in op beide aspecten en bespreekt tegelijkertijd de feiten.
2. Vlahović is al sinds lange tijd betrokken bij tal van juridische procedures die allen betrekking hebben op twee stukken land in Montenegro waarvan hij mede-eigenaar is. Die stukken land staan in de boeken als 'niet-gecategoriseerde weg'. Het startsein voor de procedures was de beslissing van mede-eigenaar M.D. in 2005 om de weg te betonneren en daaronder riolering aan te leggen. Hij zette deze stappen zonder toestemming van de gemeente. Daarop begonnen Vlahović en een andere mede-eigenaar een civiele procedure tegen M.D. om hem te gelasten deze constructies te verwijderen. De rechter besloot in hun voordeel in februari 2010. Daarna droeg M.D. zijn eigendom over de stukken grond over aan de gemeente. Verschillende andere procedures volgden die hier niet allemaal worden uiteengezet en waarin Vlahović probeerde de uitspraak uit 2010 ten uitvoer te laten leggen. Een moeilijkheid waar Vlahović tegen aan liep was dat volgens sommige rechters die uitspraak niet ten uitvoer kon worden gelegd omdat M.D. niet langer eigenaar was van de grond. Een verwante procedure had betrekking op een poging van de gemeente om de twee stukken land te onteigenen. Deze procedure was in december 2023 nog niet beëindigd.
3. Uiteindelijk klopte Vlahović in 2010 aan bij het EHRM met een klacht onder art. 6, lid 1 en art. 13 EVRM over de niet tenuitvoerlegging van de uitspraak uit februari 2010. In die procedure kwam het EHRM niet tot een uitspraak, maar schrapte het op 22 november 2016 de klacht van de rol op basis van een eenzijdige verklaring van Montenegro. Daarin verklaarde de staat dat de eerdergenoemde bepalingen waren geschonden vanwege de duur van de

tenuitvoerleggingsprocedures en werd klager €3600 toegezegd. Daarnaast beloofde Montenegro dat het alle vereiste stappen zou nemen om de uitspraak uit februari 2010 snel ten uitvoer te leggen.[1]

4. Meer dan vier jaar later, op 19 november 2020, besloot het EHRM de zaak weer op de rol te zetten omdat de uitspraak uit februari 2010 nog steeds niet ten uitvoer was gelegd. Daarop nam Montenegro weer een eenzijdige verklaring aan waarin het een schending van art. 6 EVRM toegaf. Montenegro beloofde ook alle benodigde stappen te nemen om de relevante uitspraken ten uitvoer te leggen na voltooiing van de onteigeningsprocedure of, wanneer de grond wordt onteigend, onmiddellijk maatregelen te nemen om de infrastructuur in kwestie in overeenstemming te brengen met de toepasselijke bouwnormen. Ditmaal schrapt het EHRM de klacht niet van de rol. Zijn motivering daarvoor is dat Montenegro de eerdere eenzijdige verklaring niet is nagekomen. Daarbij belooft Montenegro niet om de nationale uitspraak onmiddellijk ten uitvoer te leggen, maar wil het de onteigeningsprocedure afwachten, een procedure die was ingezet in 2010 en waarvan niet duidelijk is wanneer zij beëindigd wordt. Bovendien bevat het voorstel de mogelijkheid om de uitspraak helemaal niet ten uitvoer te leggen, geeft Montenegro niet toe dat art. 1 Eerste Protocol EVRM is geschonden en belooft het geen compensatie te betalen. Het EHRM stelt vervolgens een schending vast van art. 6, lid 1 EVRM en art. 1 Eerste Protocol EVRM omdat de nationale uitspraak niet ten uitvoer is gelegd.

5. Van alle 38.260 klachten die het EHRM besloot in 2023 schrapte het 624 van de rol op basis van een eenzijdige verklaring, wat neerkomt op 1,6 procent.[2] Het is nog ongebruikelijker dat het EHRM vervolgens een klacht weer op de rol zet. Dit gebeurde (waarschijnlijk) negen keer in de vijfjarige periode na 2 april 2012.[3] Ook is het zeldzaam dat het EHRM een eenzijdige verklaring niet accepteert, zoals in de voorliggende uitspraak gebeurt. In dezelfde vijfjarige periode gebeurde dat ten aanzien van 3,14 procent van alle klagers die met een eenzijdige verklaring werden geconfronteerd,[4] veelal omdat het bedrag dat de staat aanbod te laag was volgens het EHRM.[5] Dit was ook een van de redenen voor het EHRM om de tweede eenzijdige verklaring van Montenegro in de voorliggende zaak niet goed te keuren. Een andere reden is dat Montenegro de eerste eenzijdige verklaring niet heeft opgevolgd. Dit is een redelijk unieke reden, aangezien zaken simpelweg niet vaak weer op de rol worden gezet. Wat de voorliggende uitspraak vooral laat zien is dat, wanneer een staat niet handelt naar een eenzijdige verklaring, de klager een zeer lange adem moet hebben. Vlahović bracht zijn klacht in 2010 en pas in 2024 kreeg hij een uitspraak, nadat het EHRM in 2016 had besloten de zaak van de rol te schrappen en hij die beslissing in 2020 weer ongedaan maakte.

6. Het enorme tijdsverloop in deze zaak onderstreept het belang, waar ik eerder voor pleitte, van toezicht door het Comité van Ministers op de tenuitvoerlegging van eenzijdige verklaringen. Het Comité van Ministers ziet nu enkel toe op de tenuitvoerlegging van

minnelijke schikkingen en uitspraken waarin het EHRM een schending vaststelt.[6] Er is geen goede reden waarom de ministers toezien op de tenuitvoerlegging van minnelijke schikkingen, maar niet op die van eenzijdige verklaringen, behalve misschien tijdsbesparing voor het Comité van Ministers. Het gebrek aan toezicht bespaart de klager echter geen tijd, maar is juist heel belastend voor hem wanneer de staat zich niet aan een eenzijdige verklaring houdt. De klager moet namelijk zelf het EHRM vragen de zaak weer op de rol te zetten en het EHRM neemt de beslissing om een zaak weer op de rol te zetten apart van de inhoudelijke uitspraak (wat het EHRM in de onderhavige zaak vier jaar kostte). Naast voor de klager is toezicht nuttig voor de ministers omdat, wanneer het EHRM veel repetitieve klachten van de rol schrapt op basis van eenzijdige verklaringen, de schaal van een mensenrechtenprobleem het Comité van Ministers kan ontgaan. Dit is des te meer zo nu eenzijdige verklaringen vaak betrekking hebben op repetitieve klachten die voortkomen uit een wijdverspreid probleem. Bovendien checkt het EHRM bij goedkeuring van een eenzijdige verklaring gewoonlijk niet of de staat algemene maatregelen heeft genomen naar aanleiding van eerder uitspraken, terwijl het EHRM dit in beginsel wel relevant acht voor het al dan niet goedkeuren van een eenzijdige verklaring.[7] Tot slot had in deze zaak betrokkenheid van het Comité van Ministers voorkomen dat het EHRM zich genoodzaakte voelde om in te gaan op de verplichtingen onder art. 46 EVRM, het onderwerp waar de rest van deze noot betrekking op heeft.

7. Ten aanzien van art. 46 EVRM benadrukt het EHRM het belang van de tenuitvoerlegging van uitspraken van de nationale rechter. Tegelijkertijd kunnen de Straatsburgse rechters niet voorbijgaan aan de bevinding van nationale rechters dat de door M.D. illegaal aangelegde weg de enige toegangsweg naar omringende huizen is en de riolering die hij aanlegde de bewoners van deze huizen toegang verschaft tot het riool. Het EHRM wil niet speculeren of er inderdaad een algemeen belang gediend is bij de onteigeningsprocedure in het licht van deze bevinding. Wel benadrukt het EHRM dat de onteigeningsprocedure, die in 2010 aanving, binnen een jaar nadat zijn uitspraak onherroepelijk is geworden moet worden beëindigd. Indien dat niet lukt of indien het stuk land niet wordt onteigend, dan moeten de uitspraken die verwijdering van de constructies gelasten binnen drie maanden ten uitvoer worden gelegd. Het EHRM herhaalt deze maatregelen in het dictum en kent een schadevergoeding van €4700 toe voor niet-materiële schade.

8. Het is opmerkelijk dat het EHRM de gevraagde tenuitvoerleggingsmaatregelen in het dictum herhaalt, waardoor de bindende kracht van de aanwijzing buiten kijf staat. Onderzoek van Donald en Speck heeft aangetoond dat het EHRM dit in de periode 2004-2016 een keer vaker dan vijfmaal per jaar deed, twee jaren helemaal niet en verder minder dan vijf keer per jaar.[8] Alhoewel uitzonderlijk, is het niet nieuw dat de individuele maatregel wordt vergezeld door een deadline.[9] Het Hof legt uit dat het enkel in 'certain special circumstances' het

nuttig vindt om een indicatie te geven van de tenuitvoerleggingsmaatregelen.[10] De hoofdreden voor het aanbevelen van een individuele maatregel is meestal de aard van de schending. Zo moet bij een opsluiting van een klager die in strijd komt met het EVRM de klager worden vrijgelaten.[11] De aard van de schending speelt in deze zaak echter waarschijnlijk geen rol. Mogelijk speelt wel mee dat klager al veertien jaar geleden zijn klacht bracht in Straatsburg en een eerdere eenzijdige verklaring niet is opgevolgd. Tegelijkertijd weten we uit hetzelfde onderzoek van Donald en Speck dat bij de beslissing om al dan niet een individuele tenuitvoerleggingsmaatregel op te leggen meespeelt of het EHRM verwacht dat de staat de maatregel daadwerkelijk ten uitvoer legt.[12] Gezien de lange voorgeschiedenis van deze zaak is tenuitvoerlegging binnen de opgelegde deadline(s) niet heel aannemelijk. Daarom lijkt het EHRM er in deze uitspraak bovengemiddeld principieel in te staan.

9. Wat in het oog springt, is dat de aanwijzing heel precies is, inclusief twee deadlines. Deze proactieve houding komt het EHRM op kritiek te staan van rechter Wojtyczek. Hij stemt niet mee met de twee paragrafen in het dictum die draaien om de individuele tenuitvoerleggingsmaatregelen. Wojtyczek wijst erop dat de tenuitvoerlegging van nationale civielrechtelijke beslissingen over eigendomsrechten vaak een delicate kwestie is waarbij tegenstrijdige belangen van private partijen tegen elkaar moeten worden afgewogen.[13] Desalniettemin legt de meerderheid specifieke tenuitvoerleggingsmaatregelen op. De klager heeft niet om de aanwijzing verzocht en noch de klager, noch andere partijen hebben zich over de maatregel kunnen uitspreken waardoor we niet weten of hij erachter staat. Ook wijst deze rechter erop dat er mogelijk obstakels zijn van juridische of andere aard die de tenuitvoerlegging van de nationale uitspraken in de weg staan. Al met al had de keuze voor tenuitvoerlegging beter aan de staat gelaten kunnen worden, die dan ook voor een schadevergoeding in plaats van tenuitvoerlegging had kunnen kiezen, aldus rechter Wojtyczek. Het is echter niet heel aannemelijk dat de staat voor die laatste optie zal kiezen aangezien het in de eenzijdige verklaring ook niet bereid was om een schadevergoeding te betalen. Dat klager zich niet heeft kunnen uitspreken over de tenuitvoerleggingsmaatregel is inderdaad jammer; het EHRM had naar zijn mening kunnen vragen bij communicatie van de zaak, maar heeft dit nagelaten.[14] Tegelijkertijd bracht hij een klacht onder art. 6 EVRM vanwege de *niet tenuitvoerlegging* van de nationale uitspraken. Het is daarom aannemelijk dat hij tenuitvoerlegging wilde. Daarbij is het, gezien de geschiedenis van de zaak op nationaal en Europees niveau, die wordt gekenmerkt door lange procedures en inactiviteit van de staat, verdedigbaar dat het EHRM deze inactiviteit met een proactieve uitspraak op het vlak van art. 46 EVRM beantwoordt. Bovendien zet het EHRM Montenegro niet helemaal klem, maar laat het de staat in zekere zin de keuze tussen onteigening en tenuitvoerlegging. Door zelf uitspraak te doen in plaats van een schrappingsbeslissing te nemen op basis van een eenzijdige verklaring verzekert het EHRM bovendien betrokkenheid van het Comité van

Ministers bij de tenuitvoerlegging. Het is nu aan dat gremium om erop toe te zien dat Montenegro ditmaal wel stappen zet voor Vlahović binnen de door het EHRM gestelde eisen en deadlines.

L.R. Glas, UHD internationaal en Europees recht, Radboud Universiteit

[1] *Vlahović t. Montenegro*, EHRM 22 november 2016 (beslissing), nr. 62444/10, ECLI:CE:ECHR:2016:1122DEC006244410.

[2] EHRM, *Annual Report 2023*, Straatsburg: Raad van Europa 2024, p. 108, 110.

[3] L.R. Glas, 'Unilateral Declarations and the European Court of Human Rights: Between Efficiency and the Interests of the Applicant', *Maastricht Journal of European and International Law* 2018, afl. 5, p. 607-630, p. 622.

[4] Glas, reeds aangehaald, p. 612.

[5] Glas, reeds aangehaald, p. 618.

[6] Art. 46, lid 2 en art. 37, lid 4 EVRM. Het is heel uitzonderlijk dat het Comité van Ministers toeziet op de tenuitvoerlegging van een eenzijdige verklaring, zie Glas, reeds aangehaald, p. 626.

[7] Glas, reeds aangehaald, p. 613, 615-616, 626.

[8] A. Donald en A.-K. Speck, 'The European Court of Human Rights' Remedial Practice and Its Impact on the Execution of Judgments', *Human Rights Law Review* 2019, afl. 1, p. 83-117, p. 91.

[9] *Youth Initiative for Human Rights t. Servië*, EHRM 25 juni 2013, nr. 48135/06, ECLI:CE:ECHR:2013:0625JUD004813506, par. 4 (dictum).

[10] EHRM, 'Just satisfaction claims', echr.coe.int, p. 28.

[11] L.-A. Sicilianos, 'The Involvement of the European Court of Human Rights in the Implementation of Its Judgments: Recent Developments under Article 46 ECHR', *Netherlands Quarterly of Human Rights* 2014, afl. 3, p. 235-262, p. 247.

[12] Donald en Speck, reeds aangehaald, p. 98, 102.

[13] Zie over deze problematiek uitgebreider C. Loven, *Fundamental Rights Violations by Private Actors and the Procedure before the European Court of Human Rights. A Study of Verticalised Cases*, Antwerpen: Intersentia 2022.

[14] *Vlahović t. Montenegro*, EHRM 14 april 2021 (communicated case), nr. 62444/10.

RECHTSPRAAK

Sarac t. Denemarken, EHRM 9 april 2024, nr. 19866/21

Sarac is op zevenjarige leeftijd naar Denemarken gekomen en woont daar nu 26 jaar. In 2012 en 2013 is hij veroordeeld voor lichtere overtredingen; in 2020 wegens zwaardere vergrijpen van drugs- en wapenbezit. Die veroordeling ging gepaard met een uitzettingsbevel met een levenslang inreisverbod. Het EHRM begrijpt de nationale overwegingen, maar overweegt dat de vergrijpen niet laten zien dat Sarac een groot gevaar voor de openbare orde vormt. Zeker nu zijn banden met Denemarken veel sterker zijn dan die met zijn thuisland, is het opleggen van een uitzettingsbevel met levenslang inreisverbod disproportioneel en daarmee in strijd met art. 8 EVRM.

Klager is in 1993 op zevenjarige leeftijd samen met zijn moeder en broer Denemarken ingereisd. In 1995 werd hen een verblijfsvergunning toegekend. Klager is in 2012 en 2013 veroordeeld wegens overtreding van de Deense varianten op de Opiumwet en de Wegenverkeerswet. Na veroordeling tot twee jaar gevangenisstraf wegens een zwaarder drugsdelict en wapenbezit in 2020, zijn hem een uitzettingsbevel en een levenslang inreisverbod opgelegd.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het uitzettingsbevel en het inreisverbod in strijd zijn met art. 8 EVRM. Hij heeft daarbij alleen een beroep gedaan op het recht op respect voor zijn privéleven. De nationale rechters hebben zijn zaak zorgvuldig bestudeerd en hebben onderzocht of er zeer ernstige redenen waren die zijn uitzetting zouden rechtvaardigen. Deze hoge drempel was ook gepast gelet op het feit dat klager al sinds jonge leeftijd in Denemarken heeft gewoond. Het Hof loopt ook zelf de verschillende criteria voor het bepalen van de redelijkheid van uitzetting na langdurig verblijf na en roept daarbij steeds in herinnering hoe de nationale rechter hierover heeft geoordeeld. Het overweegt dat de begane strafbare feiten inderdaad een ernstige bedreiging van de openbare orde opleveren, maar wijst erop dat de overtredingen in 2012 en 2013 van lichte aard waren. Klager is niet gewaarschuwd voor enig risico van uitzetting. Hij is al lang in Denemarken (26 jaar) en heeft sterke banden met dat

land, terwijl hij nauwelijks banden heeft met zijn land van herkomst. Gelet op al deze omstandigheden concludeert het Hof dat de uitzettingsbeslissing in combinatie met een levenslang inreisverbod disproportioneel en in strijd met art. 8 EVRM is.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 09-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0409JUD001986621

Zaaknummer: 19866/21

Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Préfet du Gers en Institut national de la statistique en des études économiques II, HvJ EU 18 april 2024, zaak C-716/22

EP, een Brits staatsburger, woont al sinds 1984 in Frankrijk, maar heeft nooit de Franse nationaliteit aangenomen. Sinds de Brexit kan ze als derdelander niet meer deelnemen aan de Franse gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezingen voor het Europees Parlement. Het HvJ EU benadrukt dat dit het gevolg is van de eigen, soevereine keuze van het Verenigd Koninkrijk om zich terug te trekken uit de EU. Het beroep op bepalingen van het Handvest, zoals het kiesrecht van art. 39 Hv, ketst daarbij af op het feit dat de Handvestbepalingen niet van toepassing zijn verklaard op het relevante onderdeel van het terugtredingsakkoord.

EP is Brits staatsburger. Zij woont sinds 1984 in Frankrijk en is gehuwd met een Frans onderdaan, maar ze heeft zelf nooit de Franse nationaliteit aangevraagd of verkregen. Als gevolg van de Brexit is zij van de kiezerslijsten geschrapt in Frankrijk en kon zij niet meer deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 15 maart 2020. In oktober 2020 heeft EP verzocht om opnieuw te worden ingeschreven op de speciale kiezerslijst voor niet-Franse onderdanen van de Unie. Dit verzoek is afgewezen. Daartegen heeft EP geprocedeerd. In het kader van deze procedure zijn prejudiciële vragen voorgelegd aan het HvJ EU, die betrekking hebben op de vraag of het actief en passief kiesrecht sinds de Brexit ook niet meer geldt voor de verkiezingen voor het Europees Parlement als het gaat om Britse staatsburgers.

Het HvJ EU heeft in *Préfet du Gers I* al bepaald dat de voorwaarde van EU-burgerschap in ieder geval geldt voor de gemeenteraadsverkiezingen. Voor de verkiezingen van het Europees Parlement is relevant dat Unieburgers die in een lidstaat verblijven waarvan zij geen onderdaan zijn, onder meer volgens art. 39 Hv het actief en het passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement moeten kunnen uitoefenen in hun lidstaat van verblijf. Deze en andere relevante bepalingen kennen dat recht echter niet toe aan onderdanen

van derde landen. Dat een Brits staatsburger na 15 jaar verblijf in het buitenland ook niet meer het recht heeft om aan de verkiezingen in Groot-Britannië deel te nemen, maakt dit niet anders. Die regel vloeit immers voort uit een eigen, Britse kiesrechtelijke keuze en heeft geen relevantie voor de lidstaten. Ook het recht op gelijke behandeling dat in art. 21 Hv is neergelegd kan niet tot een andere conclusie leiden. Deze bepaling is namelijk niet van toepassing op het deel van het terugtrekingsakkoord waarin de bepalingen over het actief en passief kiesrecht zijn vastgelegd. Ditzelfde geldt voor art. 39 Hv. Deze rechten zijn Britse staatsburgers ontnomen als gevolg van de soevereine beslissing van het Verenigd Koninkrijk om zich terug te trekken uit de Unie. Vergelijkbare overwegingen maken dat het toetredingsakkoord zelf (besluit 2020/135) in dit geval ook niet kan worden getoetst aan de Handvestbepalingen, nu EP zich daarop door het terugtrekingsakkoord niet langer kan beroepen. De lidstaten zijn niet verplicht om aan onderdanen van derde landen eenzijdig rechten toe te kennen zoals het actief en passief kiesrecht bij verkiezingen voor het Europees Parlement in de lidstaat van verblijf, dat bovendien volgens onder meer art. 39 Hv is voorbehouden aan EU-burgers.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 18-04-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:339

Zaaknummer: C-716/22

Wetsartikelen: VEU art. 50, VWEU art. 22, Hv art. 21 en Hv art. 39

RECHTSPRAAK

Nina Dimitrova t. Bulgarije, EHRM 16 april 2024, nr. 40669/16

In 2005 heeft Nina Dimitrova een hypotheek verkregen, maar in 2012 is zij opgehouden met de terugbetaling daarvan. Daarop is de bank incassoprocedures gestart en uiteindelijk is de woning in 2016 via een openbare veiling verkocht. Het Hof wijst op het zeer bijzondere karakter van de Bulgaarse incassoprocedures voor banken, die erg benadelend kunnen uitwerken voor debiteuren. De wetgeving is inmiddels in overeenstemming met EU-recht gebracht, maar klagster heeft daarvan niet kunnen profiteren. Daardoor is art. 1 EP EVRM geschonden. Nu niet bewijsbaar is dat zij de flat zelf bewoonde, is art. 8 EVRM niet van toepassing.

Klagster heeft in 2005 een hypotheek voor een flat aangevraagd en verkregen, maar in 2012 stopte zij met het regelmatig terugbetalen van de hypotheekbedragen. In verband daarmee startte de bank een procedure om klagster te dwingen tot betaling. Deze leidde er uiteindelijk toe dat de flat van klagster in 2016 in een openbare veiling werd verkocht. Klagster heeft in de tussentijd geprocedeerd tegen de onmiddellijke verplichting tot betaling, maar deze procedures hebben lang geduurd en bleven voor haar zonder resultaat.

Voor het EHRM heeft klagster op grond van art. 1 EP EVRM gesteld dat haar flat al is verkocht voordat al haar aanklachten waren onderzocht. Volgens haar had dit te maken met de manier waarop incassoprocedures in Bulgarije zijn ingericht en met de vele vertragingen bij de behandeling van haar zaak. Het Hof stelt voorop dat incassoprocedures in veel staten bestaan, maar dat het in het onderhavige geval ging om een bijzondere procedure die alleen gold voor crediteuren zoals banken. In die procedure kan niet alleen geen maximum worden gesteld aan het te vorderen bedrag, maar kan ook worden geëist dat de betaling onmiddellijk wordt verricht, zonder dat de betalingsplicht hoeft te worden opgeschort om rekening te kunnen houden met bezwaren van de debiteur. Hoewel dit in Europa geen gebruikelijk type procedure

is, is het op zichzelf aan de Bulgaarse wetgever om de keuze voor dit soort procedures te maken. Tegelijkertijd kan de beleidsvrijheid van de staat in dit opzicht niet onbeperkt zijn. Rekening moet ook worden gehouden met de bijzondere situatie van debiteuren, zeker wanneer dit individuen zijn die geen zakelijk belang hebben bij het aangaan van een lening of hypotheek. In het onderhavige geval bleken de procedurele stappen die klagster heeft genomen om op te komen tegen de bank bovendien ontoereikend te zijn en erg lang te duren. Het HvJ EU heeft eerder ook al uitgesproken dat de wetgeving op dit punt niet verenigbaar was met relevante EU-wetgeving, hetgeen in 2019 heeft geleid tot een wetswijziging. Volgens de regering had klagster nog meer procedures kunnen starten, maar het Hof merkt op dat wanneer iemand al aan het procederen is, niet kan worden verwacht dat nog andere rechtsmiddelen worden benut die min of meer hetzelfde doel hebben. Ook allerlei alternatieve maatregelen die de regering heeft voorgesteld zouden volgens het Hof niet of beperkt effectief zijn, of het zou teveel gevraagd zijn om die ook nog te benutten. Gelet daarop concludeert het Hof dat art. 1 EP EVRM is geschonden.

Op grond van art. 8 EVRM heeft klagster gesteld dat ze haar woning is kwijtgeraakt op basis van de claims van de bank, zonder dat er een deugdelijke rechterlijke beoordeling van het geschil tussen haar en de bank heeft plaatsgevonden. Op basis van de stellingen van partijen constateert het Hof dat er wat onduidelijkheid is over de vraag of klagster daadwerkelijk in de flat woonde, of dat ze het adres vooral als correspondentieadres gebruikte. Er is geen bewijs geleverd waaruit blijkt dat ze in 2014-2016 in de flat woonde; integendeel, in 2015 stelde een deurwaarder vast dat de flat onbewoond was en dat de elektriciteit was afgesloten. Bovendien moet klagster zich ervan bewust zijn geweest dat ze na het beëindigen van de terugbetalingen van de hypotheek het risico liep dat ze de flat kwijt zou raken. Dit betekent dat niet kan worden vastgesteld dat de flat klagsters 'woning' was in de zin van art. 8 EVRM, zodat deze klacht niet-ontvankelijk is *ratione materiae*.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD004066916

Zaaknummer: 40669/16

Wetsartikelen: EVRM art. 8 en EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

Minister for Justice (Clause discrétionnaire – Recours), HvJ EU 18 april 2024, zaak C-359/22

Een vluchteling heeft in Ierland een asielverzoek ingediend, nadat twee eerdere verzoeken in Zweden zijn afgewezen. Ierland wil het asielverzoek niet zelf behandelen en heeft Zweden gevraagd om terugname. De vluchteling wil hiertegen procederen. Het HvJ EU stelt echter vast dat lidstaten niet verplicht zijn om een rechtsmiddel te creëren voor zover een zaak uitsluitend betrekking heeft op het al of niet gebruiken van de discretionaire bevoegdheid om een asielverzoek toch zelf te behandelen. Gelet daarop is art. 47 Hv ook niet van toepassing, nu de kwestie feitelijk niet onder EU-recht valt.

Een Somalische vluchteling, AHY, heeft in 2020 in Ierland een asielverzoek ingediend omdat hij slachtoffer zou zijn geworden van een bomaanslag in Somalië. Uit onderzoek bleek dat hij eerder al twee asielverzoeken in Zweden had ingediend, maar dat die verzoeken waren afgewezen. Ierland heeft daarop een terugnameverzoek ingediend bij Zweden en Zweden heeft daarmee ingestemd. AHY heeft daartegen geprocedeerd. In het kader van die procedure zijn prejudiciële vragen voorgelegd aan het HvJ EU.

De eerste vraag is of de Dublinverordening zo moet worden uitgelegd dat de lidstaten verplicht zijn om te voorzien in een daadwerkelijk rechtsmiddel tegen een besluit dat krachtens de discretionaire bepaling van art. 17 lid 1 van die verordening is vastgesteld. Blijkens het systeem van de Dublinverordening is het ter vereenvoudiging van afhandeling van asielverzoeken een discretionaire bevoegdheid van de staat om een andere lidstaat te verzoeken om de afhandeling van het asielverzoek over te nemen of om dit toch zelf te doen. Er hoeft niet te worden voorzien in een rechtsmiddel om tegen het niet gebruiken van die bevoegdheid op te kunnen komen. Als zo'n mogelijkheid al wordt geboden, is dat een eigen keuze van de lidstaat die in het nationale recht wordt vastgelegd.

Bij het ontbreken van een verplichting om van de discretionaire bevoegdheid om een

asielverzoek zelf te behandelen gebruik te maken, heeft een asielzoeker ook geen enkel krachtens het Unierecht gewaarborgd recht dat een lidstaat gebiedt om dit te doen. Art. 47 Hv is dan ook niet van toepassing in het hoofdgeding. Deze bepaling staat dan ook niet in de weg aan het al overdragen van een asielzoeker voordat uitspraak is gedaan in een procedure over het gebruik van de discretionaire bevoegdheid.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 18-04-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:334

Zaaknummer: C-359/22

Wetsartikelen: Hv art. 47, Hv art. 51 lid 1, Vo 604/2013 art. 17 lid 1, Vo 604/2013, art. 27 lid 1 en 3 en Vo 604/2013, art. 29 lid 3

RECHTSPRAAK

Matthews en Johnson t. Roemenië, EHRM 9 april 2024, nrs. 19124/21 en 20085/21

Twee leden van de Hells Angels worden in de VS gezocht op verdenking van onder meer drugshandel. Roemenië wil hen uitleveren, nu de VS hebben bevestigd dat geen niet-verkortbare levenslange gevangenisstraf wordt opgelegd. De twee zijn in afwachting van hun uitlevering in bewaring gehouden, ook nadat het EHRM interimmaatregelen had opgelegd om de uitlevering op te schorten. Het EHRM acht onaannemelijk dat een niet-verkortbare levenslange gevangenisstraf wordt opgelegd en verklaart de klacht over art. 3 EVRM kennelijk ongegrond. Het voortzetten van de vrijheidsbeperkingen in afwachting van de uitspraak van het Hof is verenigbaar met art. 5 lid 1 (f) EVRM.

Klagers zijn beweerdelijk leden van de Hells Angels. Zij zijn in 2020 in Roemenië aangehouden in verband met een uitleveringsverzoek van de VS. De twee klagers worden daar gezocht op verdenking van onder meer samenzwering tot witwassen, moord en drugshandel. Het uitleveringsverzoek vloeide voort uit een gezamenlijk door Roemenië en de VS uitgevoerde undercoveroperatie waarin klagers 400 kg cocaïne probeerden te kopen van een undercoveragent. Volgens het uitleveringsverzoek heeft de eerste klager de undercoveragent ook gevraagd om twee leden van een rivaliserende Roemeense motorbende te vermoorden. In afwachting van de uitlevering zijn klagers in bewaring gehouden. De beslissingen tot uitlevering zijn in januari 2021 genomen. Daarover hebben klagers geprocedeerd. In verband met deze procedure hebben de Amerikaanse autoriteiten aan de bevoegde Roemeense rechter laten weten dat klagers geen niet-verkortbare levenslange gevangenisstraf zou worden opgelegd. De rechter betrok dit in zijn oordeel en merkte daarbij op dat een levenslange gevangenisstraf bij schuldigbevinding hoe dan ook gerechtvaardigd zou zijn. De rechter besloot dan ook tot overlevering, maar deze is opgeschort nadat het EHRM interimmaatregelen had opgelegd. In afwachting van de uitspraak van het EHRM hierover zijn

klagers in detentie en deels in huisarrest gehouden.

Voor het EHRM hebben klagers allereerst gesteld dat hun uitlevering in strijd zou komen met art. 3 EVRM. Het Hof stelt vast dat zij geen bewijs hebben geleverd dat er een reëel risico bestond dat zij in de VS geen mogelijkheid zouden hebben van vervroegde vrijlating. Hoe dan ook wordt in het betreffende district levenslange gevangenisstraf in ieder geval bij drugsdelicten zelden opgelegd. Gelet op het feit dat klagers niet eerder strafrechtelijk zijn veroordeeld en zij bij veroordeling bovendien een mogelijkheid hebben om in beroep te gaan, verklaart het Hof hun klacht kennelijk ongegrond.

In de tweede plaats hebben klagers gesteld dat hun langdurige detentie in afwachting van de uitspraak van het EHRM in strijd is met art. 5 EVRM. Het EHRM oordeelt dat gebruik is gemaakt van een overmachtbepaling ter rechtvaardiging van de vrijheidsbeperkingen die in het kader van de interimmaatregel zijn opgelegd. Dit gebruik was niet willekeurig en was met voldoende procedurele waarborgen omkleed. Ook duurde de detentie niet onredelijk lang en is die niet te kwader trouw opgelegd. De detentie was dan ook in overeenstemming met art. 5 lid 1 (f) en lid 4 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 09-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0409JUD001912421

Zaaknummer: 19124/21 en 20085/21

Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 5 lid 1 (f)

RECHTSPRAAK

Leroy e.a. t. Frankrijk, EHRM 18 april 2024, nrs. 32439/19 en 2 andere

In een Franse gevangenis vond in 2019 een gevangenisopstand en stakingsactie plaats. Een interventieteam greep in, waarna de gevangenen bijna 20 dagen in isolatie werden gehouden en regelmatig werden gefouilleerd door gemaskerde bewakers. Het EHRM stelt voorop dat enkele gevangenen niet hebben gevraagd om een voorlopige maatregel om de situatie te veranderen; hun klachten zijn dan ook niet ontvankelijk wegens niet-uitputting van rechtsmiddelen. Voor de andere gevangenen geldt dat het fouilleren niet, maar de isolatie wel in strijd was met het verbod op vernederende en onmenselijke behandeling, in strijd met art. 3 EVRM.

Van 5-20 maart 2019 vond in een gevangenis waar de tien klagers gedetineerd waren, een stakingsactie plaats na een aanval met een mes op twee gevangenisbewaarders. Daarbij hebben regionale interventie- en veiligheidsteams (ERIS) ingegrepen en hebben zij tijdens de stakingsperiode het dagelijks beheer van de inrichting gevoerd. Door dit beheer werden klagers onder meer veel vaker dan gebruikelijk gefouilleerd en werden zij afgezonderd.

Voor het EHRM hebben klagers in de eerste plaats gesteld dat zij zijn behandeld in strijd met art. 3 EVRM door het optreden tijdens de stakingsactie en door de aangepaste detentieomstandigheden.

Het Hof gaat allereerst in op de vraag of klagers bestaande rechtsmiddelen voldoende hebben benut. Daarbij is van belang dat er in Frankrijk twee rechtsmiddelen naast elkaar bestaan, namelijk zowel een rechtsmiddel met een preventief karakter en een schadevergoedingsprocedure via overheidsaansprakelijkheid. Het Hof oordeelt dat de beschikbaarheid van de tweede procedure in principe niet betekent dat een klager het eerste middel niet meer hoeft te benutten. In het licht hiervan onderzoekt het in het bijzonder de potentiële effectiviteit van het preventieve rechtsmiddel. Het concludeert dat een

voorzieningenrechter in uiterst spoedeisende gevallen op korte termijn een einde kan maken aan ernstige inbreuken op fundamentele rechten, waarbij ook rekening kan worden gehouden met de afhankelijkheid en kwetsbaarheid van gevangenen. Anders dan in eerdere zaken tegen Frankrijk was in het onderhavige geval geen sprake van een structureel probleem waartegen de klagers zijn opgekomen, maar van een eenmalige, uitzonderlijke gebeurtenis. De voorzieningenrechter had hier zeker voorlopige maatregelen kunnen bevelen om een einde te maken aan bepaalde beperkingen of aan de doorzoekingen en het fouilleren. Nu zeven van de tien klagers dit rechtsmiddel niet hebben benut, is hun klacht dan ook niet-ontvankelijk vanwege het niet-uitputten van rechtsmiddelen.

Ten aanzien van de inhoudelijke klacht overweegt het Hof dat de betrokken gedetineerden weliswaar steeds werden gefouilleerd als ze hun cel uitgingen, maar dat ze hun kleding aan konden houden. Weliswaar droegen de ERIS-medewerkers daarbij maskers en kan dat enige stress hebben veroorzaakt, maar die is volgens het EHRM niet ernstig genoeg om te kunnen spreken van een inbreuk op art. 3 EVRM. Deze bepaling is door dit optreden dan ook niet geschonden. Dit is anders voor de isolatie waarin de gevangenen gedurende een periode van bijna twintig dagen hebben verkeerd. Daarbij brachten ze zo'n 24 uur per dag in hun cel door, waarbij er nauwelijks sprake was van toegang tot natuurlijke lucht of licht en waarbij geen contact met de buitenwereld mogelijk was. De omstandigheden van detentie waren in deze – toch vrij lange – periode zodanig dat ze als mensonwaardig en vernederend moeten worden beschouwd. Dat de autoriteiten de maatregel troffen om in een uitzonderlijke situatie de veiligheid binnen de inrichting te garanderen, doet daaraan niet af. In dit opzicht is er dan ook sprake van een schending van art. 3 EVRM. Nu klagers wel een effectief rechtsmiddel hebben gehad om hiertegen op te komen, is art. 13 EVRM niet geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 18-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0418JUD003243919

Zaaknummer: 32439/19 en 2 andere, en

Wetsartikelen: EVRM art. 3, EVRM art. 13 en EVRM art. 35 lid 1

RECHTSPRAAK

Kirkorov t. Litouwen, EHRM 19 maart 2024 (ontv.besl.), nr. 12174/22

Kirkorov is in Rusland een bekende en populaire zanger. Hij staat bekend om zijn steun voor de Russische verovering van de Krim en voor Poetin. In Litouwen wordt hij gezien als een ‘soft power’ die Russische propaganda en desinformatie wil verspreiden. Daarom krijgt hij in 2021 een inreisverbod voor vijf jaar opgelegd. Het EHRM acht dat niet onredelijk. Aangenomen kan worden dat Kirkorovs inzet voor Russische propaganda een reële bedreiging van de interne openbare veiligheid in Litouwen oplevert. De klacht over schending van de vrijheid van meningsuiting is dan ook kennelijk ongegrond.

Klager is een Bulgaars-Russische zanger en muziekproducer die vooral in Rusland heel populair is. In 2021 legden de Litouwse autoriteiten hem een inreisverbod van vijf jaar op omdat hij een bedreiging zou vormen voor de nationale veiligheid. De reden hiervoor was dat hij in Rusland door zijn bekendheid veel invloed had en daarom een ‘soft power’ vormde. Ook ondersteunde hij de Russische agressie door onder meer concerten te geven op de Krim en verwees hij naar zichzelf als Poetins ‘vertegenwoordiger op het toneel’. Klager heeft hierover geprocedeerd, maar het inreisverbod is in stand gebleven.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het verbod neerkomt op politieke censuur en daarmee in strijd is met art. 10 EVRM. Het EHRM benadrukt dat het inreisverbod gelet op de gegeven redenen inderdaad inbreuk maakt op klagers vrijheid van meningsuiting. Het was wel bij wet voorzien en had als legitiem doel het beschermen van de nationale veiligheid en de openbare orde. Het verbod was verder niet ingegeven door vermoedens of ongefundeerde verdenkingen, maar op objectieve en onderbouwde gegevens. Klager heeft ook zelf niet ontkend dat hij het Russische handelen op de Krim ondersteunde. Het Hof wijst er daarnaast op dat Rusland verschillende vormen van propaganda heeft gebruikt in de Baltische staten, bijvoorbeeld via televisie-uitzendingen, sociale media, films en beroemde artiesten. Onder meer het Europees Parlement heeft bevestigd – in een resolutie uit 2016 – dat het zaak was om Russische

desinformatie en oorlogspropaganda aan de kaak te stellen. Het Hof merkt op dat het eerder heeft geoordeeld dat het recht om zijn mening vrij te uiten zo belangrijk is dat het op zichzelf niet mag worden beperkt, zolang iemand zelf maar geen verwijtbaar gedrag vertoont. Ook overweegt het dat het Hof van Justitie van de EU eerder heeft geoordeeld dat de notie van 'openbare veiligheid' zowel de interne als de externe veiligheid betreft. De notie van interne veiligheid kan worden aangetast wanneer de 'peace of mind' van de bevolking wordt bedreigd. Als iemand persisteert in een voortdurend vijandige houding jegens de basiswaarden van een staat, kan die persoon worden gezien als een daadwerkelijke, actuele en ernstige bedreiging van de fundamentele waarden van de samenleving. Gelet op deze uitgangspunten en overwegingen oordeelt het Hof dat de Litouwse autoriteiten niet op willekeurige gronden hebben geoordeeld dat klager een toekomstige bedreiging vormde voor Litouwen. De nationale rechters hebben de voor het inreisverbod aangevoerde gronden zorgvuldig beoordeeld en hebben expliciet een afweging gemaakt tussen de belangen van nationale veiligheid en openbare orde aan de ene kant, en de belangen van klager aan de andere kant. Het Hof ziet geen reden om tot een andere conclusie te komen dan de nationale rechters hebben bereikt. Het inreisverbod kan dan ook niet disproportioneel worden geacht en de klacht over art. 10 EVRM is daarmee kennelijk ongegrond.

Daarnaast heeft klager gesteld dat hij door het verbod inkomsten is misgelopen en dat hij kosten heeft moeten maken om een aantal al geplande concerten in 2021 af te zeggen. Daardoor zou ook art. 1 EP EVRM zijn geschonden. Het Hof merkt op dat hij hierover een civiele procedure tegen de staat had kunnen voeren voor de Litouwse rechters. Nu hij dat niet heeft gedaan, is zijn klacht over art. 1 EP EVRM niet-ontvankelijk wegens niet-uitputting van rechtsmiddelen.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 19-03-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0319DEC001217422

Zaaknummer: 12174/22

Wetsartikelen: EVRM art. 10 en EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

Karter t. Oekraïne, EHRM 11 april 2024, nr. 18179/17

Klager is tot tweemaal toe aangevallen toen hij met een vriend op straat respectievelijk in een supermarkt liep. Hierbij werden er homofobe opmerkingen gemaakt. In beide gevallen zijn uiteindelijk geen verdachten aangehouden en is het onderzoek gestaakt. Het EHRM oordeelt dat beide situaties binnen het toepassingsbereik van art. 3 EVRM vallen. Doordat de staat weinig gedaan heeft om de kwesties te onderzoeken, met name ook de homofobe motieven, heeft de staat bovendien een mate van onverschilligheid getoond die kan neerkomen op berusting in of zelfs ondersteuning van haatmisdrijven. Dit is in strijd met art. 3 jo. 14 EVRM.

In 2015 werden klager en een vriend aangevallen op straat, waarbij de aanvallers homohaar tentoon spreidden. Ook werden van de vriend de telefoon en zijn tablet gestolen. De dag na het incident stelde de politie een onderzoek in wegens beroving en lichte mishandeling. Na een aantal onderzoekshandelingen in 2015 en 2016 is er in dit dossier niets meer gebeurd, al is het onderzoek nog niet formeel afgesloten. Klager heeft verder gesteld dat hij in 2016 opnieuw met homofobe motieven lastig is gevallen toen hij samen was met een vriend. Ook naar aanleiding van dit incident heeft enig onderzoek plaatsgevonden, maar het onderzoek werd beëindigd wegens gebrek aan bewijs. Een beroep tegen deze beslissing door klager werd gehonoreerd en het onderzoek werd hervat, maar in 2019 werd het opnieuw beëindigd. In 2022 is een beroep tegen deze laatste beëindigingsbeslissing wederom gehonoreerd, onder meer omdat te weinig inspanningen zouden zijn verricht om getuigen en andere feiten te achterhalen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het ontbreken van effectief onderzoek naar de toedracht en naar de vermoedelijk homofobe motieven van de daders in strijd is met art. 3 jo. 14 EVRM. Ten aanzien van de eerste aanval in 2015 is duidelijk dat klager geen medische gegevens heeft overgelegd aan de nationale autoriteiten, terwijl hij daarover wel beschikte. Dat maakt dat het Hof niet kan aannemen dat hij fysieke verwondingen heeft opgelopen door de

aanval. Duidelijk is wel dat klagers vriend ook verwondingen heeft opgelopen. Ook zal klager ongetwijfeld reële en onmiddellijke dreiging van geweld hebben ervaren; in dat geval kan art. 3 EVRM toch van toepassing zijn. Dat geldt in dit geval nog in het bijzonder omdat het geweld direct in verband is gebracht met de homofobe uitingen die bij de aanval zijn gedaan. Dit betekent dat beide aanvallen binnen het bereik van art. 3 EVRM vallen.

Ten aanzien van het onderzoek constateert het Hof dat klager daarvan weliswaar misschien wat onrealistisch hoger verwachten koesterde, maar dat tegelijkertijd duidelijk is dat ook logische en noodzakelijke onderzoekshandelingen niet of met veel vertraging zijn uitgevoerd. Bovendien is er geen enkele aanwijzing dat onderzoek is gedaan naar de discriminatoire elementen die besloten lagen in de situatie. Dit betekent dat art. 3 jo. 14 EVRM voor de eerste aanval is geschonden in procedureel opzicht.

Voor de aanval in 2016 geldt dat opnieuw ook klager enige verwijten te maken zijn vanwege een oncoöperatieve houding, maar dat dit niet wegneemt dat de staat het onderzoek zorgvuldig en voldoende snel had moeten uitvoeren. Ook dit onderzoek is zonder goede reden sterk vertraagd en ook hier zijn bovendien de mogelijk homofobe motieven niet verder onderzocht. Dit is problematisch, nu onverschilligheid ten aanzien van dergelijke motieven al snel kan neerkomen op officiële berusting in of zelfs impliciet ondersteunen van haatmisdrijven. Gelet daarop oordeelt het Hof dat art. 3 jo. 14 EVRM zijn geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 11-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0411JUD001817917

Zaaknummer: 18179/17

Wetsartikelen: EVRM art. 3 en EVRM art. 14

RECHTSPRAAK

Huci t. Roemenië, EHRM 16 april 2024, nr. 55009/20

Tijdens een certificeringsvlucht is een microlightvliegtuigje gecrasht, waardoor V.H. is komen te overlijden. Een onderzoek wees uit dat de crash het gevolg was van besturings- en technische fouten.

Nabestaanden van V.H. stelden voor het EHRM dat het onderzoek en wetgevend raamwerk tekortschoten. Het EHRM oordeelt dat de klacht over het wetgevend raamwerk het materiële aspect van art. 2 EVRM betreft. Deze – pas later ingevoegde – klacht kan niet als onderdeel van de initiële klacht worden gezien en is niet-ontvankelijk. Het Hof acht het uitgevoerde onderzoek toereikend en niet willekeurig, zodat art. 2 EVRM niet is geschonden.

Klagers zijn de weduwe en de zoon van V.H., die is komen te overlijden doordat hij in een microlightvliegtuigje zat dat na het opstijgen crashte. De crash vond plaats tijdens een testvlucht voor een certificeringsprocedure door de autoriteiten (de Aéroclub) voor een niet-goedgekeurd toestel. Na het ongeluk is onderzoek gedaan, maar daarbij is geen bijzondere verantwoordelijkheid voor de staat vastgesteld; het ongeval zou het gevolg zijn van een technische fout in de besturing van het vliegtuigje en een onjuiste aanpak van het afslaan van de motor tijdens het opstijgen.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat de staat door tekortschietend onderzoek in strijd heeft gehandeld met art. 2 EVRM. Later hebben zij nog aangevoerd dat ook het wettelijk raamwerk en eerdere controles tekortschoten. Het Hof oordeelt dat die latere klachten niet kunnen worden behandeld, omdat ze niet al in het klachtformulier zijn neergelegd en ze het materiële aspect van art. 2 EVRM behandelen, dat duidelijk anders is dan het procedurele aspect waarover zij initieel hebben geklaagd. Het gaat hier dan ook om een daadwerkelijke wijziging van de inhoud van de klacht, waar de regering in haar observaties niet op is kunnen ingaan en waarbij ook niet is voldaan aan de zesmaandentermijn. Het Hof verklaart dit materiële onderdeel van de klacht dan ook niet-ontvankelijk.

Voor wat betreft het procedurele deel van de klacht merkt het Hof op dat de overheid in ieder geval toegang had tot informatie over de omstandigheden van het ongeval, gelet op de context waarin de crash plaatsvond en de verantwoordelijkheid van de staat voor de certificeringsprocedure. Uit het onderzoek is gebleken dat het fatale ongeluk te wijten was aan fouten bij de piloot en dat V.H. tegen de regels in als passagier aan de vlucht deelnam. Weliswaar zijn er ook tekortkomingen geweest in het onderzoek en is er sprake geweest van enig stilzitten, maar er zijn niettemin regelmatig stappen ondernomen. Nu voorts niet is gebleken dat de uitkomsten van het onderzoek willekeurig waren, stelt het Hof vast dat art. 2 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD005500920

Zaaknummer: 55009/20

Wetsartikelen: EVRM art. 2

RECHTSPRAAK

**Guðmundur Gunnarsson and Magnús Davíð Norddahl t.
IJsland, EHRM 16 april 2024, nrs. 24159/22 en 25751/22**

In IJsland vond in 2021 een hertelling plaats bij de parlementsverkiezingen. Twee kandidaten hebben daarover klachten ingediend, die zijn onderzocht door twee parlementaire geloofsbrievencommissies. Deze constateerden onregelmatigheden en toonden interne verdeeldheid, maar hun rapporten hebben uiteindelijk niet tot aanpassing van de verkiezingsuitslag geleid. Het EHRM overweegt dat de geloofsbrievencommissies niet voldeed aan eisen van onpartijdigheid en objectiviteit. Ook waren er onvoldoende regels en waarborgen om een goede klachtbehandeling te garanderen. Gelet daarop zijn art. 13 en art. 3 EP EVRM geschonden.

In IJsland vinden eens per vier jaar verkiezingen plaats voor het IJslandse parlement, waarbij gebruik wordt gemaakt van een systeem van evenredige vertegenwoordiging met open lijsten. In totaal worden 63 leden verkozen in zes kiesdistricten. Daarbij worden 54 zetels meteen gevuld met kandidaten op de lijsten voor de partijen en 9 zetels worden verdeeld tussen de partijen die tenminste 5% van de geldig uitgebrachte stemmen hebben behaald. Klagers vertegenwoordigen de Liberale Hervormingspartij en de Piratenpartij en stonden op de lijst voor het noordwestelijke district; het kleinste van de zes. In de verkiezingen van 2021 hebben zij (net) geen zetel behaald via de reguliere 54 zetels, maar de partij van eerste klager had wel net voldoende stemmen behaald om hem in aanmerking te brengen voor een van de 9 herverdelingszetels. Wel bleek dat er in dat jaar een smalle marge was in de noordwestelijke en zuidelijke districten, die effect kon hebben op de verdeling van de herverdelingszetels. Er vond daarom een hertelling plaats, die ertoe leidde dat vijf kandidaten, waaronder eerste klager, hun herverdelingszetel weer kwijtraakten.

Klagers hebben allebei geprocedeerd over de hertelling en de volgens hen daarin begane onzorgvuldigheden. Dit leidde tot een uitgebreid onderzoek door de bevoegde voorbereidende

geloofsbrievencommissie van het parlement. In een rapport constateerde deze weliswaar een aantal onregelmatigheden, maar deze waren volgens de autoriteit niet zodanig van aard dat de verkiezingsresultaten erdoor werden beïnvloed. De eigenlijke geloofsbrievencommissie omarmde het rapport, maar was wel verdeeld over de vraag of de onregelmatigheden de resultaten hadden beïnvloed en presenteerde ook een verdeeld rapport hierover aan het parlement. In 2021 besloot het parlement op basis van het meerderheidsrapport alle 63 eerder vastgestelde kandidaten te beëdigen.

Voor het EHRM hebben klagers op grond van art. 3 EP en 13 EVRM geklaagd over de onregelmatigheden in de verkiezingsprocedure en over het ontbreken van een effectief rechtsmiddel om daartegen te kunnen opkomen. Het Hof stelt vast dat de partijen het erover eens zijn dat klagers met reden zijn opgekomen tegen de verkiezingsresultaten en een 'arguable claim' hebben in de zin van art. 13 EVRM. Tegelijkertijd benadrukt het dat het recht op vrije en open verkiezingen alleen wordt geschonden als de vrije meningsuiting van burgers daadwerkelijk is geschonden doordat bepaalde onregelmatigheden en klachten daarover op nationaal niveau niet serieus en effectief zijn onderzocht.

In dit geval is van belang dat de geloofsbrievencommissies die de kwestie hebben onderzocht onderdeel uitmaakten van het IJslandse parlement en daarmee inherent niet volledig politiek neutraal waren. Er waren geen regels omtrent eventuele belangenconflicten bij de leden van de commissies en het is duidelijk dat in bepaalde gevallen inderdaad gekleurde stemmen zijn uitgebracht. Weliswaar zijn er in dit geval geen redenen om het onderzoek en de objectiviteit van de uitkomsten daarvan in twijfel te trekken, maar de enkele afwezigheid van duidelijke regels kan niettemin al grote aarzelingen oproepen over de integriteit van de uiteindelijk uitgebrachte stemmen van de parlementariërs. Evenmin waren er duidelijke en voorspelbare regels over de manier waarop na verkiezingen omgegaan moest worden met eventuele klachten. Ook daarvoor geldt dat in dit geval geen reden is om te betwijfelen dat de klachten eerlijk en objectief zijn afgehandeld en dat de genomen beslissingen voldoende waren gemotiveerd. Niettemin concludeert het Hof ook op dit punt dat het ontbreken van duidelijke regels betekent dat art. 3 EP EVRM is geschonden.

Vanwege het ontbreken van voldoende waarborgen van onpartijdigheid en de grote mate van discretie bij de voorbereidende geloofsbrievencommissie en de eigenlijke geloofsbrievencommissie, is daarnaast art. 13 EVRM geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD002415922

Zaaknummer: 24159/22 en 25751/22

Wetsartikelen: EVRM art. 13 en EVRM art. 3 EP

RECHTSPRAAK

Georgië t. Rusland (IV), EHRM 9 april 2024, nr. 39611/18

In 2008 is Rusland de Georgische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië binnengevallen. Daarop heeft het land deze regio's tot afzonderlijke republieken uitgeroepen, maar formeel maken ze nog steeds deel uit van Georgië. Sinds 2009 is Rusland steeds meer overgegaan tot het trekken van een steeds hardere landsgrens tussen de regio's en Georgië, wat heeft geleid tot strenge grenscontroles, uiteenscheuren van families, moeilijke toegankelijkheid van woningen en grond, vele arrestaties, mishandeling en overlijdens. Het EHRM acht deze officieel getolereerde, administratieve praktijk in strijd met art. 2, 3, 5 lid 1, 8, 1 EP, 2 EP en 2 P4 EVRM.

In augustus 2008 is Rusland de Georgische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië binnengevallen. Rusland heeft deze twee regio's nu als onafhankelijke staten erkend en Georgië heeft er dan ook geen *de facto* rechtsmacht meer. Sinds 2009 zijn er steeds meer fysieke barrières opgeworpen en andere maatregelen getroffen om het moeilijk te maken om de (voor het overige administratieve) grens tussen de twee regio's en Georgië over te steken, waaronder inzet van hekken, prikkeldraad, wachttorens en geavanceerde vormen van surveillance. Alleen met de juiste documenten is het mogelijk om bij aangewezen grensposten de grens over te steken, maar veel mensen beschikken niet over die documenten of hebben geen zin om naar een grenspost te gaan. Daarnaast is niet op alle terreinen duidelijk waar de administratieve grens precies loopt. Volgens Georgië is dit proces van 'begrenzing' ('borderisation') in strijd met internationaal recht; de regering heeft het dan ook niet over de administratieve grens ('administrative boundary line'), maar over een grens van het bezette gebied ('occupation line'). De Russische regering en de twee *de facto* bestaande republieken stellen juist dat het hier gaat om een internationale landsgrens ('international border').

Voor het EHRM heeft Georgië gesteld dat etnische Georgiërs die proberen de grens over te steken of er vlakbij wonen systematisch worden geïntimideerd, aangehouden, gedetineerd, gemarteld en zelfs gedood door de Russische autoriteiten. Daarnaast leidt de begrenzing tot

beperkingen op de toegang tot de woning, tot land en tot onderwijs.

Het EHRM stelt voorop dat het rechtsmacht heeft om te oordelen over de periode vanaf 2009 (toen de 'borderisation' begon) en 16 september 2022 – het moment waarop Rusland niet langer partij was bij het EVRM. Op basis van een uitvoerige en gedetailleerde analyse van het uitgebreide aangeleverde bewijsmateriaal oordeelt het Hof dat de klachten van Georgië niet zien op geïsoleerde incidenten. Aantoonbaar is dat het gaat om een groot aantal nauw verbonden situaties, zodanig dat sprake is van een patroon of systeem, en dus van een 'administratieve praktijk'. Op basis van deze informatie kan het Hof tevens buiten gerede twijfel vaststellen dat sprake is van officieel gedogen van deze praktijk van de kant van de Russische regering. De Russische regering heeft niet ontkend dat de aangevoerde (tientallen tot honderden) overlijdens, mishandelingen, grootschalige arrestaties en detenties hebben plaatsgevonden. Evenmin heeft zij betwist dat de bewegingsvrijheid en de toegang voor Georgiërs van hun eigen woningen, land, begraafplaatsen en onderwijs in het Georgisch zijn beperkt. Dit levert zonder meer schending op van art. 2 en 3 EVRM. Specifiek voor art. 5 EVRM geldt dat het Hof eerder al heeft vastgesteld dat het Abchazische rechtssysteem niet verenigbaar is met de uitgangspunten van het EVRM en dat de feitelijke Abchazische autoriteiten dan ook geen bevoegdheid hebben om detentiemaatregelen op te leggen. Deze conclusie kan ook voor Zuid-Ossetië worden getrokken. Om dezelfde reden stelt het Hof vast dat Abchazië en Zuid-Ossetië geen wettige basis hadden voor het opleggen van beperkingen van de bewegingsvrijheid en voor de beperkingen van het huis- en eigendomsrecht. Dit betekent dat ook art. 8, 1 EP en 2 P4 zijn geschonden. Tot slot stelt het Hof vast dat het Russisch het Georgisch steeds meer is gaan vervangen als onderwijstaal in Abchazië en Zuid-Ossetië. Deze beperking van het onderwijs in het Georgisch – de officiële taal van Georgië – is in strijd met art. 2 P4 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 09-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0904JUD0039611/18

Zaaknummer: 39611/18

Wetsartikelen: EVRM art. 2, EVRM art. 3, EVRM art. 5 lid 1, EVRM art. 1 EP, EVRM art. 2 EP en EVRM art. 2 P4

RECHTSPRAAK

**Energyworks Cartagena S.L. t. Spanje, EHRM 26 maart 2024
(ontv.besl.), nr. 75088/17**

In Spanje bestaat een subsidieregeling voor bepaalde energiebedrijven. Na een aanpassing ontvangen deze bedrijven nu alleen nog subsidie tot het bedrag van het redelijk te verwachten rendement voor de sector. Nu Energyworks Cartagena al ruim meer dan het redelijke rendement had behaald, is voor de periode 2013-2016 haar subsidie op nul vastgesteld. Nu eerder behaald hoger rendement niet tot een terugbetalingsverplichting leidde, oordeelt het Hof dat hierbij geen sprake is van verboden terugwerkende kracht. Gelet op de vaststellingswijze van de subsidie is daarnaast geen sprake van 'eigendom' in de zin van art. 1 EP EVRM, zodat de zaak niet-ontvankelijk is.

Klager is een energie- en elektriciteitsbedrijf dat werkt op basis van 'cogeneratie'. In 1997 is in Spanje de elektriciteitsmarkt geprivatiseerd en is een systeem ingericht dat het opwekken van hernieuwbare energie en cogeneratie stimuleert door middel van subsidies. Sinds 1997 is dit subsidiesysteem enkele keren bijgesteld. Daarbij zijn onder meer de subsidies van dit soort energiebedrijven anders ingericht. De subsidiehoogte werd afhankelijk gemaakt van het investeringsrendement en de daadwerkelijke productiekosten van energie. Daarnaast werden de subsidiebedragen gemaximeerd op het minimumniveau dat een energiebedrijf nodig had om een redelijk rendement te kunnen behalen. Dit rendement was voor ondernemingen als klager vastgesteld op 7,4%, maar op het relevante meetmoment bleek klager een rendement te hebben behaald van 23,9%. Gelet hierop heeft klager voor de periode tussen 2013 en 2016 geen investeringssubsidies ontvangen. Hierover heeft klager geprocedeerd, maar het bedrijf is niet in het gelijk gesteld.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het verlies van subsidies in strijd was met art. 1 EP EVRM. Het EHRM neemt aan dat klager binnen het toepassingsbereik van het subsidieregime

viel en dat het bedrijf dan ook redelijkerwijze kan stellen dat het slachtoffer is van de gestelde schending. Het Hof benadrukt dat het systeem zo was ingericht dat bedrijven die voor 2013 al een redelijk rendement hadden behaald, geen subsidies meer zouden ontvangen. Eventueel ontvangen subsidiebedragen die hoger waren dan onder de nieuwe regeling redelijk werd gevonden, werden echter ook niet teruggevorderd. Het Hof ziet dan ook niet in dat in dit geval sprake is geweest van enige vorm van ontneming van eigendom met terugwerkende kracht, zoals klager heeft gesteld.

Het Hof merkt verder op dat de nieuwe subsidieregeling geen vaste bedragen toekende, maar de subsidiehoogte afhankelijk stelde van het concept van redelijk rendement. De berekening daarvan kon door verschillende factoren worden bepaald. De regeling creëerde dan ook geen legitieme verwachting van het kunnen blijven ontvangen van een subsidie van een bepaalde hoogte. Daarnaast is in het geval van klager gebleken dat de subsidie van het bedrijf vooral op nul is vastgesteld omdat was gebleken dat klager al een redelijk rendement behaalde. Klager heeft geen gegevens aangedragen waaruit blijkt dat dit onjuist was. Het Hof concludeert dan ook dat het hierbij niet ging om 'eigendom' in de zin van art. 1 EP EVRM en het verklaart de zaak om die reden *ratione materiae* niet-ontvankelijk.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 26-03-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0326DECoo7508817

Zaaknummer: 75088/17

Wetsartikelen: EVRM art. 1 EP

RECHTSPRAAK

E.L. t. Litouwen, EHRM 9 april 2024, nr. 12471/20

E.L. is naar zijn zeggen seksueel misbruikt in een kindertehuis. Hoewel er aanwijzingen zijn dat het misbruik inderdaad heeft plaatsgevonden, is het onderzoek naar de betrokkenheid van de directeur en vier anderen afgesloten wegens gebrek aan bewijs. Volgens het EHRM lijkt het erop dat het alleen zou zijn voortgezet als de getuigen hun betrokkenheid zouden hebben bekend. Omdat er te weinig forensisch psychiatrische en psychologisch onderzoek is uitgevoerd, is art. 3 EVRM in procedureel opzicht geschonden.

Klager, geboren in 2006, heeft in 2013 een voogd toegewezen gekregen omdat een rechter de ouderschapsrechten van zijn biologische ouders had beperkt. De voogd rapporteerde in 2018 aan de kinderbeschermingsautoriteiten dat klager haar had verteld dat hij seksueel was misbruikt door drie oudere jongens in de tijd dat hij in een kindertehuis doorbracht, in de periode tussen 2008 en 2013. Daarop is een onderzoek ingesteld, waarbij de directeur van het kindertehuis en de beweerde daders als getuigen zijn gehoord. Zij ontkenden dat enig misbruik had plaatsgevonden. De telefoons van de vier getuigen werden afgetapt en die maatregel werd verlengd toen het erop leek dat zij in code en frequenter begonnen te communiceren. Een fysiek onderzoek van klager leverde geen bewijs op van misbruik, maar een gespecialiseerde psycholoog concludeerde dat hij waarschijnlijk inderdaad seksueel was misbruikt. Uiteindelijk is het onderzoek afgesloten wegens gebrek aan bewijs. Klager en zijn voogd hebben daarover geprocedeerd, maar zonder resultaat.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat onvoldoende onderzoek is gedaan naar zijn klachten over misbruik. Het Hof merkt op dat weliswaar een aantal relevante onderzoeksactiviteiten zijn uitgevoerd, maar het wijst ook op verschillende tekortkomingen daarin. Een daarvan is dat het erop leek dat het onderzoek alleen zou zijn voortgezet als de getuigen zouden hebben bekend. Niet goed uitgelegd is waarom in dit geval geen nader forensisch psychiatrisch en psychologisch onderzoek is uitgevoerd, ondanks de verklaringen van de gespecialiseerde psycholoog en het telefoongedrag van de getuigen. Gelet daarop neemt het Hof aan dat art. 3

EVRM in procedureel opzicht is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 09-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0904JUD001247120

Zaaknummer: 12471/20

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

Borislav Tonchev t. Bulgarije, EHRM 16 april 2024, nr. 40519/15

Tonchev heeft in 2004 een bestuurlijke boete opgelegd gekregen wegens rijden onder invloed. Deze boete werd genoteerd op zijn strafblad en deze notering had na vijf jaar moeten worden verwijderd. Dat is niet gebeurd. Het Hof oordeelt dat het bewaren van dit soort gegevens geen kennelijk nadeel voor het individu oplevert. Ook het openbaar maken ervan heeft geen tastbaar nadeel veroorzaakt, maar het Hof behandelt de zaak toch vanwege de relevantie voor de grondrechtenbescherming. Het constateert dat de Bulgaarse dataretentiewetgeving onduidelijk en inconsistent is en daarmee niet voldoet aan het EVRM-vereiste van voorzienbaarheid. Art. 8 EVRM is dan ook geschonden.

In 2004 is klager na een check van zijn strafblad benoemd als gevangenebewaarder. In de periode waarin de check werd uitgevoerd werd klager aangehouden wegens rijden onder invloed en werd hem daarvoor een administratieve boete opgelegd. Deze sanctie is op klagers strafblad vermeld. In 2012 werd een vacature opengesteld voor posities bij het directoraat dat verantwoordelijk is voor de beveiliging van de rechterlijke macht. Klager heeft daarvoor gesolliciteerd en daarbij is zijn strafblad bekeken. Vermoedelijk om die reden heeft klager op 14 augustus 2013 verzocht om de eerdere veroordeling vanwege rijden onder invloed te schrappen, omdat inmiddels meer dan vijf jaar verstreken waren sinds de vermelding. Dit verzoek is ingewilligd en op 20 augustus 2012 werd de vermelding van de veroordeling geoormerkt voor schrapping. Op 23 augustus vroeg de dienst die verantwoordelijk was voor de sollicitaties op de vacatures het strafblad van klager op. Dit strafblad vermeldde de eerder opgelegde straf nog wel, maar genoteerd was ook dat deze vermelding inmiddels was vernietigd. Gelet op deze vermelding werd klagers sollicitatie geweigerd. Daarnaast werd in maart 2013 klager ontslagen als gevangenebewaarder. Klager procedeerde tegen de ontslagbeschikking omdat het bevoegde directoraat de gegevens over zijn strafblad onbevoegd

zou hebben verkregen, maar hij werd in het ongelijk gesteld. Ook een procedure over gegevensbescherming was niet succesvol.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het bewaren van de gegevens over de bestuurlijke boete in strijd was met het door art. 8 EVRM beschermde recht op respect voor het privéleven. De regering heeft verschillende ontvankelijkheidsverweren aangevoerd, waarbij zij onder meer heeft gesteld dat klager geen kennelijk nadeel ('significant disadvantage') zou hebben ondervonden als gevolg van de databewaring. Het Hof wijst erop dat de dataretentie op zichzelf geen daadwerkelijk nadeel heeft opgeleverd voor klager, maar dat de klacht er primair op betrekking heeft dat deze gegevens daardoor ook weer openbaar kunnen worden gemaakt. Klager heeft daarbij vooral zorgen over de potentiële gevolgen daarvan voor zijn arbeidsmarktpositie. Voor het Hof is tegelijkertijd duidelijk dat private werkgevers niet de hand kunnen leggen op het strafblad; datzelfde geldt voor de meeste werkgevers in de publieke sector, omdat maar weinig overheidsorganisaties inzage kunnen krijgen in het strafblad. Sinds 2014 is het aantal posten waarvoor iemand geen administratieve sanctie opgelegd mag hebben gekregen bovendien sterk teruggebracht en het is niet realistisch dat klager een van deze functies zal willen bekleden. Dit betekent dat klager niet tastbaar is geraakt door de potentiële openbaarmaking van de eerder opgelegde bestuurlijke boete. Het bewaren en openbaar maken van informatie over klagers straf heeft dan ook geen kennelijk nadeel opgeleverd in de zin van art. 35 lid 3 (b) EVRM. Toch besluit het EHRM de zaak niet om die reden niet-ontvankelijk te verklaren, nu de onderhavige kwestie in Bulgarije zelf tot grote discussies en verdeeldheid heeft geleid. Respect voor de EVRM-rechten vergt dan ook dat het Hof de kwestie toch inhoudelijk beoordeelt.

De dataretentie heeft op zichzelf een wettelijke basis, die ook duidelijk maakt dat er een maximale bewaarduur is van vijf jaar. Onduidelijkheid bestaat echter over de vraag wat er daarna moet gebeuren met de aantekening op het strafblad en of de onderliggende informatie langer of zelfs oneindig lang mag worden bewaard. Ook de verschillende bevoegde nationale autoriteiten waren het hier niet over eens, hetgeen het Hof beschouwt als een duidelijk signaal dat de wetgeving niet voldeed aan het voorzienbaarheidsvereiste. Het Hof wijst bovendien op andere inconsistenties in de wetgeving en op het feit dat deze wetgeving ook moet voldoen aan de EU-rechtelijke maatstaven. Het is niet aan het Hof om te oordelen of en hoe deze discrepanties met het EU-recht moeten worden weggenomen, maar ze betekenen in ieder geval dat de wetgeving niet in overeenstemming is met het nationale recht. Gelet daarop hoeft het niet meer te onderzoeken of de bewaring nog wel noodzakelijk was in een democratische samenleving, maar kan het concluderen dat art. 8 EVRM is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0416JUD004051915

Zaaknummer: 40519/15

Wetsartikelen: EVRM art. 8 en EVRM art. 35 lid 3 (b)

RECHTSPRAAK

Allouche t. Frankrijk, EHRM 11 april 2024, nr. 81249/17

Allouche is werkzaam bij een organisatie die zich inzet voor de nagedachtenis van de slachtoffers van de Holocaust. Nadat zij een dateverzoek van B. had afgewezen, bestookte deze haar met talrijke (doods)bedreigingen, die duidelijk van sterk antisemitische aard waren. Hoewel het antisemitische karakter aanvankelijk wel werd erkend, werd B. uiteindelijk alleen vervolgd en veroordeeld vanwege enkelvoudige doodsbedreigingen. Het EHRM oordeelt dat de rechters door het niet onderkennen van de overduidelijk antisemitische aard van de bedreigingen onvoldoende erkenning van en bescherming hebben gegeven tegen discriminatie, in strijd met art. 8 en 14 EVRM.

Klaagster werkt bij een organisatie die zich inzet voor de nagedachtenis van de slachtoffers van de Holocaust. In een café in de buurt van haar werkplek ontmoette ze B., waarmee ze vervolgens een aantal e-mails uitwisselde. Nadat ze een date met B. had afgewezen, viel hij haar lastig met een reeks van 26 agressievere en bedreigender berichtjes, die ook antisemitische opmerkingen bevatten; het laatste bericht ging vergezeld van een foto van Hitler. Klaagster deed hierop aangifte van onder meer bedreiging en antisemitisme. Er werd een onderzoek ingesteld en B. werd vervolgd; klaagster stelde zich in deze zaak civiel partij. In eerste aanleg werd B. veroordeeld vanwege de geuite doodsbedreigingen, maar niet vanwege discriminatie of antisemitisme. Deze uitspraak is in hoger beroep bevestigd.

Voor het EHRM heeft klaagster gesteld dat het niet-veroordelen van B. wegens antisemitisme of discriminatie heeft geleid tot ontzegging van toegang tot het door art. 6 EVRM beschermde recht op toegang tot de rechter. Het EHRM besluit de zaak te herkwaltificeren en beoordeelt deze onder art. 8 jo. 14 EVRM. Die kwalificatie past volgens het Hof beter bij zijn eerdere rechtspraak over xenofobie en andere vormen van discriminerende bejegening.

Het Hof roept in herinnering dat het aan de staten is om een wettelijk raamwerk in het leven te roepen dat voldoende bescherming biedt tegen discriminatie. Ook is er een positieve

verplichting om eventuele racistische of anderszins discriminerende motieven voor handelen te identificeren. Als dergelijke motieven er zijn, moeten daarvoor verzwaarde sancties kunnen worden opgelegd.

In het onderhavige geval hebben de nationale rechters volgens haar onvoldoende rekening gehouden met klagsters lidmaatschap van de joodse gemeenschap. Het Franse recht biedt op zichzelf voldoende mogelijkheden om iemand verantwoordelijk te houden wegens etnische of religieuze discriminatie. Aanvankelijk had de officier van justitie ook verzocht om een deel van het delict te kwalificeren als antisemitische belediging en vervolgens is bovendien verzocht om het gehele delict te herkwalificeren als een doodsb bedreiging onder door racisme verzwaarde omstandigheden. De uiteindelijke vervolging vond echter alleen plaats vanwege 'eenvoudige' doodsb bedreigingen, waarbij het aspect met betrekking tot klagsters joodse identiteit werd genegeerd en geen aandacht bestond voor de antisemitische dimensie die de bedreigingen duidelijk hadden. Klagster heeft dit voor de nationale rechter ook aangekaart, maar deze is hierop niet verder ingegaan en heeft ook geen verzwaarde straf opgelegd. Dit is in die zin problematisch dat de kwalificatie als antisemitisch en etnisch of religieus discriminerend het voor klagster mogelijk had gemaakt haar status als slachtoffer op basis van haar joods-zijn te erkennen en om een hogere schadevergoeding te vorderen. Weliswaar is in hoger beroep het antisemitische karakter van de uitingen wel erkend, maar dat heeft niet geleid tot een herkwalificatie van de feiten of een verhoging van de strafmaat. Ook het Franse Cassatiehof heeft de gelegenheid laten liggen om de zaak alsnog te beoordelen en de kwalificatie te veranderen. Het Hof concludeert dat Frankrijk daarmee niet aan zijn positieve verplichtingen onder art. 8 en 14 EVRM heeft voldaan, zodat deze bepalingen zijn geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 11-04-2024

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2024:0411JUDoo8124917

Zaaknummer: 81249/17

Wetsartikelen: EVRM art. 8 en EVRM art. 14